

На основу члана 58. Статута општине Босилеграда (“Сл.гл.Пчињског округа”, бр. 16/08, 20/09 и „Сл.гл.Града Врања „ бр.45/13), члана 69. и 70. и 22. Закона о заштити животне средине („Сл.гл.РС“, бр.135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон и 43/11-одлука УС, 14/16, 76/2018, 95/2018 – др.закон и 95/2018 – др.закон), члана 6. и 7. Одлуке о изменама и допунама одлуке о накнади за заштиту и унапређивање животне средине на територији општине Босилеград („Сл.гл.Града Врања“ бр.17/13 и 8/15), члана 2. Одлуке о Општинском већу општине Босилеград (“Сл.гл.Пчињског округа”, бр. 32/08 и „Сл.гл.Града Врања“ бр.3/14), члана 60. Пословника о раду Општинског већа Општине Босилеград (“Сл.гл.Града Врања”, бр.10/18) и на основу Предлога општинске управе – Саветника за заштиту животне средине број: 501-121/2026 од 27.03.2026.године, Општинско веће Општине Босилеград на седници одржаној дана 31.03.2026. године, доноси

ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ БОСИЛЕГРАД ЗА 2026/2027.ГОДИНУ

I. ОСНОВЕ ПРОГРАМА

Овим Програмом успоставља се локална мрежа мерних места за праћење квалитета земљишта на територији општине Босилеград за период од 01. априла 2026. године до 31. децембра 2027.године.

Земљиште је танак растресити површински слој земљине коре настао дуготрајним узајамним деловањем матичне стене (геолошке подлоге), климе (макро, мезо и микроклиме) и живих бића (биљака, животиња и микроорганизама). Убраја се у условно обновљиве ресурсе с обзиром на дуготрајне процесе настанка и развоја. Земљиште се одликује плодношћу, односно присуством супстанци (воде, минералних и органских материја, кисеоника) које су неопходне за раст и развиће биљака. Омогућујући примарну продукцију у терестричним екосистемима, земљиште обезбеђује око 90% хране за човечанство и представља услов опстанка живог света на земљи. Из тог разлога неопходно је одржавати његове функције и квалитет.

До загађења земљишта долази из локализованих извора и дифузно – преко атмосферских и подземних вода. Локално загађење је заступљено у подручјима интензивне индустријске активности, неадекватних одлагалишта отпада, као и на местима хемијских акцидената. Неодговарајуће одлагање и акцидентно испуштање токсичних и опасних материја, углавном услед пољопривредних и индустријских активности, води ка загађивању земљишта. Услед наведених активности земљишта могу бити у великој мери загађена тешким металима, који су токсични и не могу се разорити него само превести у облике који нису доступни организмима.

Једна од мера очувања квалитета земљишта је праћење присуства загађујућих материја, мапирање подручја оптерећених загађујућим материјама, а све у циљу предузимања адекватних мера заштите.

Локалитети узорковања и испитивања земљишта обухватају земљишта различите намене: подручја за рекреацију, околину осетљивих зона, као и подручја у близини индустријских објеката.

II. ЦИЉ КОНТРОЛЕ

Земљиште је релативно стабилан систем и промене његових особина под утицајем природних фактора одвијају се веома споро. Са друге стране, човек у процесу привредног развоја, разним активностима утиче на његову деградацију. Као такво, земљиште захтева посебну и сталну бригу.

Праћење квалитета земљишта неопходно је у циљу очувања овог природног ресурса и производње здравствено безбедне хране. Једна од мера заштите и очувања земљишта је спровођење мониторинга, што представља трајно праћење садржаја опасних и штетних материја у земљишту и материја које чине плодност земљишта.

У том циљу врши се систематско праћење квалитета земљишта, на територији општине Босилеград, и на тај начин формира се база података.

III. ОБИМ КОНТРОЛЕ И ЛОКАЦИЈЕ

Програм праћења квалитета земљишта обухвата узорковање и анализирање пољопривредног земљишта (у близини индустријске зоне, депоније и фреквентних саобраћајница и локалитети под баштенском и њивском производњом поврћа) и земљишта у урбаним зонама (у близини индустријске зоне, депоније у зони санитарне заштите изворишта водовода, у оквиру комуналне средине - у зони рекреативних, парковских површина, дечијих игралишта, здравствених објеката. Предвиђено је укупно 5 мерних места.

Број и распоред локалитета и положај мерних места мора бити приказан Gauss-Kriggerovim координатама у складу са Уредбом о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма ("Службени гласник Републике Србије", број 88/2010).

Узорковање земљишта на територији општине Босилеград за 2026/2027.године извршиће се на следећим локацијама:

1. Дом Здравља Босилеград,
2. Двориште предшколске установе "Дечија Радост" Босилеград,
3. Индустријска зона Фабрике "Кобос" Босилеград.
4. Пољопривредно земљиште „Тополњак“ КП 1541/1 поред индустријске зоне.
5. Депоније „Кремиково“.

IV. ПАРАМЕТРИ КОНТРОЛЕ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА

Индикатори за оцену ризика од деградације земљишта оцењују се на основу општих елемената за оцену ризика од деградације датих у Прилогу Уредбе о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма ("Службени гласник Републике Србије", број 88/2010).

Граничне и ремедијационе вредности концентрација опасних и штетних материја и вредности које могу указати на значајну контаминацију земљишта дефинисане су у Прилогу 3. Уредбе из става 1.

У узорцима земљишта испитиваће се:

- рН – вредност (у води), садржај влаге (%),
- органска материја (губитак жарењем на 550оС у %),
- садржај глине(%) (честице < 2µm);
- садржај метала у mg/kg (Pb, Cd, Zn, Cu, Ni, Cr, Hg, As);
- полициклични ароматични угљоводоници µg/kg (нафтален, аценафтилен, аценафтен, флуорен, фенантрен, антрацен, флуорантен, пирен, бензо(а)антрацен, кризен, бензо(б)флуорантен, бензо(к)флуорантен, бензо(а)пирен, индено (1,2,3-цд) пирен, дибензо (а,х) антрацен, бензо(г,х,и)перилен;
- укупни ПАХ;
- пестициди µg/kg
- полихлоровани бифенили (укупни) mg/kg.

На основу испитивања узорака земљишта узетих са локалитета предвиђених Програмом и добијеним резултатима направиће се закључци у погледу загађења земљишта.

Подаци добијени реализацијом Програма достављају се Агенцији за заштиту животне средине Републике Србије.

V.

ИЗВЕШТАВАЊЕ О РЕЗУЛТАТИМА МЕРЕЊА

Овлашћена организација је у обавези да приликом достављања извештаја прикаже листу метода и стандарда који се користе за узорковање земљишта, анализу узорака и обраду података, као и оцењивање вредности концентрација.

Резултати ће бити приказани табеларно, графички и текстуално објашњени, са закључком о стању на локацијама које су утврђене Програмом и евентуалном препоруком за израду ремедијационих програма у случају регистровања ремедијационих вредности концентрација опасних и штетних материја или вредности које указују на значајну контаминацију земљишта. Тумачење резултата испитивања вршиће се у складу са важећом законском регулативом.

VI.

МЕРЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

Реализација Програма праћења квалитета земљишта на територији општине Босилеград за 2026/2027. годину обухвата три фазе:

I фаза – Доношење Програма праћења квалитета земљишта на територији општине

Босилеград за 2026/2027. годину, од стране Општинског већа општине Босилеград;

II фаза – Избор овлашћене стручне организације за реализацију Програма и потписивање уговора.

III фаза – Реализација Програма од стране изабране овлашћене стручне организације

VII.
ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Мониторинг земљишта на мерним местима одређеним овим Програмом, финансираће се из средстава предвиђених Програмом коришћења средстава буџетског фонда за заштиту животне средине општине Босилеград који се доноси посебно за сваку годину .

VIII.
ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Програм ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у „Службеном гласнику града Врања“.

ОПШТИНСКО ВЕЋЕ ОПШТИНЕ БОСИЛЕГРАД
Број 06-127-15 /2026
У Босилеграду, дана 31.03.2026.године

Обрадила: члан ОВ
Љиљана Анакиев



ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНСКОГ ВЕЋА
Владимир Захаријев

